

అతని జ్ఞానకాల పుట్టు ఆ ఇల్లు. అతని జీవితానికి సర్వాయుధం ఆ ఇల్లు, తన జీవితాన్ని సులభంగా ఖాళీ చేయగలడే మో కానీ ఆ ఇంటిని ఎలా ఖాళీ చేయగలడు అంత సులువుగా?!

కలగా పులగంగా ఆలోచనలు. తను ఆ ఇంటిని ఖాళీ చేయవలసిన సమయం త్వరలోనే ఆసన్నమవుతుంది. నాగేశ్వరానికి అసలు నిద్రరావడంలేదు. ఎన్నో ఆలోచనలు రేపే తన ప్రయాణం. తిరిగి మరలా ఎప్పుడొస్తాడో? ఏమో! ఈ మధ్యలో తను పు వాలిస్తే ఇక అంతే ఈ ఇంటిని ఈ ఊరును మళ్ళీ చూడడు.

ఆ ఇంటితో బంధం ఇప్పటిదా? తను పుట్టింది పెరిగింది ఆ ఇంట్లోనే. తప్పకుండా గులు వేసి నడక నేర్పింది ఆ ఇంట్లోనే. చదివింది కొలువు సంపాదించింది, మేనమామ కూతురు రత్నంతో సెలవు రోజుల్లో ఆలూడింది, ఆనందంతో మనసులు మమేకమవుతూ ప్రేమ పంపకుండా ఆ ఇంట్లోనే. పెళ్ళి చేసుకుని ప్రియమింది ఆ ఇంట్లోనే. ఇవన్నీ ఎలా మరచిపోగలడు?! మరచిపోతే అతను మనిషేలా అవుతాడు??

ఆ ఇంట్లోనే కళ్ళు మూసిన దైవ సంభూతులైన అమ్మానాన్నల ఆర్థాయుష్కాలైన తన ఆర్థాంగి... ఆ ఇంటితో ఇంత బంధం అతనిది. మరీ ఆ ఇంటిని వదలి ఎలా వెళ్ళగలడు? గుండెని ఎవరో పిండేస్తున్నట్లుగా ఉంది నాగేశ్వరానికి. సాయంత్రం పెద్దోడు సాంబరాజు తనని కదిపినట్లున్నట్లు అలానే ఉంది. 'తమ్ముడు శివ ఉత్తరం రాశాడు. వాడు నిన్ను బొంబాయి రమ్మని రాశాడు. ఎప్పుడూ నీ దగ్గరే ఉంటే ఎలా నేను కూడా కొడుకునేకదా. అది నాకూర్చా బాధ్యతే కదా. అదీగాక ఈ మధ్యనాన్నని చూడాలని ఒహాటే అనిపిస్తోంది. అందుకే వెంటనే నాన్నను బొంబాయి పంపించేయాలి అంటూ బాధపడుతూ రాశాడు. వాడు అంతగా రాసినప్పుడు వెళ్ళకపోవడం బాగుండదు. ఎలాగైనా నువ్వు బొంబాయి వెళ్ళడమే మంచిది. అందుకనే టికెట్ కూడా రిజర్వేషన్ చేయించేశాను. రేపే నీ ప్రయాణం'.

రెండు ముద్దలు మింగి మాత్రం వేసుకుని లైట్ ఆన్ చేసి మంచం మీద వాలాడనే కానీ అన్నట్లు అతని మానసిక సరిస్థితి బయట చీకటంత కటికంగానే ఉంది.

ఇంకా కొడుకు కోడలు కూడా పడుకున్నట్లులేరు. నాళ్ళ మాటలు ఇంకా వివరాలు తూనే ఉన్నాయి. లోపల్నుంచి పక్కపిల్లలో కుక్క ఒకటే మొరుగుతుంది రేపు ఏదో అశుభం జరుగబోతున్నట్లు. లోపల్నుంచి కొడుకు కోడళ్ళ సంభాషణ పూర్తి స్పష్టంగా వినిపిస్తోంది. తను వీళ్ళని విడిచి బొంబాయి వెళ్ళడం కోడలికి ఎంతగానో ఆనందంగా ఉంది. బహుశా తన ఎడబాటు కొన్ని రోజులుగా తన సంరక్షణ గురించి జరుగుతున్న కొడుకు కోడళ్ళ సంవాదానికి ముగింపుతుందేమో!

* * *

'మనమే ఎందుకు పట్టించుకోవాలి మీ తమ్ముడు మాత్రం కొడుకు కదా? బొంబాయి తీసుకెళ్ళి తన దగ్గర కొన్ని రోజులు ఉంచుకోవచ్చుగదా. అయినా ఈ ముసలాయనకు మాత్రం ఇంగితం లేకపోతే సరి' అంటుంది, పెద్దకోడలు ఆనేళంగా.

దాంతో చలించిపోయి సాంబరాజు తమ్ముడు శివకు వెంటనే ఉత్తరం రాశాడు వచ్చి తండ్రిని అక్కడకు తీసుకెళ్ళమని. అప్పుడు తమ్ముడు తిరుగు సమాధానం రాశాడు 'ఇంత దూరం వచ్చి ఆ ముసలాయన ఎలా ఉండగలడు. అలా వద్దుకావాలంటే ఆ ముసలాయనకయ్యే ఖర్చులు నేనే భరిస్తాను. అక్కడే ఉంచుకో' అంటూ. ఆ జాబుకు పెద్దకోడలికి కోపం వచ్చేసి 'ఏం మనమే మైనా నాకర్థమనుకుంటున్నాడా మీ తమ్ముడొకటబ్బలు కంపిస్తాం మీ దగ్గర ఉంచుకోండంటాడు' అని మరొక రెచ్చగొడుతుంది. దాంతో సాంబరాజు తమ్ముడికి మరలా వెంటనే ఉత్తరం రాశాడు. 'వెధన డబ్బులో ముడి పెట్టకు. నాన్న 'ఉక్కాట్' వాలో పాటునీది కూడా. కాబట్టి ఇంటనే వచ్చి

లు అంటుంది 'అ ముసలాయన్ని ఈ మహానగరంలో తెచ్చి పెట్టుకున్న మ్యాసెన్స్ మరకొంటుండదు. అంతకే కాకపోతే అయినకో సం ప్రత్యేకంగా ఓ పనిమనిషిని ఎర్రెంట్ చేయమనండి' అప్పుడు చిన్నకొడుకు శివ భార్య చెప్పిన మాట ఒక్క అక్షరం పొల్లుపోకుండా తిరిగి తిరుగుజాబు రాశాడు. తిరుగుజాబుతో డబ్బుకూడా అడ్డమవుతూ పంపిస్తాడు. ఇక చేసేది లేక సాంబరాజు తమ్ముడు తండ్రికోసం పంపించే డబ్బును చూసి తండ్రిని చూసి చూడనట్లుంటాడు. కానీ పెద్దకోడలు మాత్రం అలా ఘర్షణ పడుతూనే ఉంటుంది. ఆ ఇంట్లో కొన్నాళ్ళపాటుగా నడుస్తున్న చరిత్ర ఇదీ!

సాంబరాజు డిగ్రీ సాహయ్య 'లా'

ర్యానానికి వచ్చి నియోగాన్ని అనుభవించడం కన్నా బతికున్నప్పుడే ఎడబాటును అనుభవించడం ఓ భయానక అవస్థ! పడక్కుర్చీలో వాలి అలా అల్పవే మూస్తుం గానే గుంచిన ద్రోహానికి జాలిపోయాడతను. నాగేశ్వరానికి మెలకువరాలేదు. వరండా ఊడవడానికని వచ్చిన పని మనిషి రావులమ్మ అలా పడక్కుర్చీలో నిద్రబోతున్న నాగేశ్వరాన్ని చూసి ఆశ్చర్యపడి లేపడానికన్నట్లు అతన్ని పిలిచింది. కానీ అతను పలకలేదు. మరలా పిలిచింది. పదే పదే పిలిచింది. కానీ తను ఎంతకూ లేవలేదు. అప్పటికి పిచ్చుకల రౌద.

కంగారుగా రావులమ్మ అతన్ని గట్టిగా కదిపింది. అప్పుడుగానీ అతను కళ్ళు తెరవ

కూడా తనకివ్వడు. పైగా తన చిన్నకొడుకు బొంబాయి నుంచి పంపించే డబ్బు కూడా 'ఈ వయస్సులో నీకు ఖర్చులేముంటాయి. నుండులు గట్టా మేమే కొనిస్తున్నాం కదా' అంటూ తీసేసుకుంటాడు. ఆ పంపించేవాడు అన్నయ్య అడ్రసుకే పంపిస్తాడు. ఎన్నో సార్లు తన ఉత్తరంలో రాశాడు చిన్నాన్న వాళ్ళ చిరునామాకు పంపించమంటూ కానీ వాడి దోరణి వాడిదే!

అతనికనిపిస్తుంది అప్పుడప్పుడు జన్మనిచ్చిన పిల్లలకన్నా రావులమ్మ లాంటి పనివాళ్ళే నయమని ఎందుకంటే కోడలు చూడకుండా ఎన్నో సార్లు రావులమ్మ కాఫీ తనకు తెచ్చిచ్చిన సంఘటనలన్నాయి.

రావులమ్మ అతని రెండు జతల మాసిన

నా పంపించేస్తున్నాం'. 'ఇంతకీ నాకుమూసాం. ఈ ముసలా యన్ని చూస్తే మీ తమ్ముడు గుండెలు బాదుకుంటాడు ఎందుకొచ్చావంటూ. ఆ యనగారి ముద్దల భార్యకి మరి కోపం వచ్చి మ్యాసెన్స్ నాన్ సెన్స్ అంటూ ఎగిరినా ఎగిరిపడగలదు అయినా ఏం చేస్తారు ఎవరి కోపం చూస్తారు'

రైల్వే స్టేషన్ ప్రయాణీకులతో ఎంతో సందడిగా ఉంది. తను ఎక్కవలసిన ట్రెయిన్ రాబోతున్నట్లు ఎస్ఎస్ మెంట్ విన్నాడు

ఒక్కసారి ఏదో నిశ్చయానికి వచ్చిన వాడిలా పైకి లేచాడు నాగేశ్వరం. చేతిలో ఉన్న టికెట్ ని రెండు ముక్కలుగా చించి గూల్చికి విసిరేశాడు. పంచీ తీసుకుని వెనుదిరిగాడు.

స్టేషన్ నుంచి బయటకొచ్చాడు. అతని అడుగులు భారంగా పడున్నాయి. ఏమెంట్ రోడ్డుమీద చేతికర్ర లయంగా శబ్దం చేస్తోంది. ఎక్కడికి తన తిరుగుసయనం ఎక్కడికి?!

* * *

'హోవో ఫర్ ది ఏజ్డ్!' నాగేశ్వరం నేరుగా ఆఫీసులోకి వెళ్ళాడు. తనని తాను పరిచయం చేసుకున్నాడు, తన విషాద గాధ గురించి కానీ తన శిథిలావస్థ పు శేష జీవితం గురించి కానీ ఏమీ చెప్పలేదు. చెప్పుకుంటే ఎక్కడ కొడుకులకు అప్రదిష్ట వస్తుందోనని. చెప్పకపోతేనే... ఎటువంటి సరిస్థితిలో అవసరంలో వచ్చి అక్కడ చేరతారో వాళ్ళకు తెలుసు. నాగేశ్వరం లాంటి విషాదగాధలు ఇంతకు ముందే విన్నవాళ్ళు గదా వాళ్ళు. 'సాంబ-శివ' లాంటి ఎందరో కొడుకులకు జన్మనిచ్చిన తల్లిదండ్రులకు ఆశ్రయం ఇచ్చిన వాళ్ళు గదా వాళ్ళు.

అందుకే వెంటనే ఓ అప్లికేషన్ ఫారం అతని ముందుంచారు. అతను దాన్ని భర్తీ చేశాడు. పేరు నాగేశ్వరం నయమే అరవై ఆరు తండ్రి పేరు బుచ్చిరామయ్య.

అటెండర్ వచ్చి అతని పంపి తీసుకుని 'రా పెద్దాయనా! నీ గది చూపిస్తా' అంటూ తీసుకెళ్ళాడు కాటేజీం వైపు.

'ఇదిగో ఇదే నీ గది. నీవు ఉండాలింది ఇక్కడ.' తాళం తీసి తలుపు తెరిచాడు.

ఎదురుగా తండ్రి బుచ్చిరామయ్య ఫోటో కొడుకును ఆహ్వానిస్తున్నట్లుగా ఉంది. తన తండ్రి ఆ సంస్థకు అతని పేరు మీదుగా కాటేజీ నిర్మాణానికి డోనేట్ చేశాడు. ఆ కాటేజీలో అతని ఫోటో ఉంచారు.

నాగేశ్వరం తండ్రి ఫోటో వైపు అలానే చూస్తుండేపోయాడు. 'నాన్నా! నా చరమ దశలో కూడా చనిపోయిన నువ్వే నన్ను రక్షించావు. నా సంరక్షణకు సర్వోత్కంగా ఏర్పాటు చేశావు. ఈ లోకంలో తండ్రి కొడుకును సంరక్షించడమేకానీ కొడుకు తండ్రి సంరక్షణ మానుకోవడమనేదే లేదు'

అక్కడ వాతావరణం ఎంతో ప్రశాంతంగా చాలా బాగా అనిపిస్తుంది నాగేశ్వరానికి.

ఉన్నకొడుకు రిద్దరికీ తన తండ్రి తనకు మిగిలిన ఇంటిని ఇంకా కొద్దో గొప్పో తను సంపాదించిన ఆస్తిని వారసత్వంగా ఇచ్చాడే కానీ ఇలా తన తండ్రి తనను పరోక్షంగా కాపాడినట్లు రేపు ఓ వేళ వాళ్ళకొడుకులు అంటే తన మనవళ్ళు బయటకు వెళ్ళగొడై సంరక్షించటానికి ఏమీ ఏర్పాటు చెయ్యలేక పోయాడే! ఇప్పుడే ఆ ఆలోచన నాగేశ్వరంలో చిన్నగా కదులుతోంది.

అప్పుడు ఎంతైనా అయ్యకదా.. నాన్నకదా.. బాపుకదా.. కన్నతండ్రికదా- పాపం పిచ్చితండ్రి నాగేశ్వరం!

(నన్ను నన్ను చేసి నన్ను ఓ రచయితను చేసి నాగూర్చి నాకన్నా ఎక్కువగా ఆలోచించి ఆనందించి గిర్రించి కనుమరుగైన నాన్న కీ.శే.మువ్వ శివనాగేశ్వరరావుగారికి కన్నీళ్ళతో సమర్పించుకుంటున్న కానుక- రచయిత)

పుత్రవనం మువ్వ శ్రీనివాసరవు

చదివి ప్రాక్టీసు పెట్టడం వెనుక, శివరావు ఇంజనీరింగ్ చదివి బొంబాయిలో ఓ పెద్ద లిమిటెడ్ కంపెనీలో మేనేజర్ అవ్వడం వెనుక ఇప్పటి ఈ ముసలాయన కృషి పట్టుదల సరపతి అన్నీ మూకుమ్మడిగా ఉన్నాయి.

కానీ పెళ్ళిళ్ళవ్వగానే సాంబ-శివలిద్దరూ వాస్తవం నుంచి అనాస్తవంలోకి వెళ్లి అంభులైపోయారు. అందుకే అప్పుడప్పుడూ అంటుంటారు. 'నువ్వు మాకేం మిగిల్చావు? నువ్వుమాకోసం ఏం చేశావు? మా చదువులు మేమే కష్టపడి పాఠ్యులైం ఉద్యోగాలు చేసుకుంటూ చదువుకున్నాం' ఇలా భార్యల ముందు అంటూంటే బహుశా వాళ్ళకు మహాదానందంగా ఉంటుందేమో! విజానికి కొడుకులకన్నా కూతుర్లే నయం. ప్రేమ, గౌరవం, కృతజ్ఞతా భావం నిండుగా ఉంటాయి. కూతురు అల్లుడు ఎప్పుడూ అంటూనే ఉంటారు 'మీరు ఎంచక్కా వచ్చి మా ఇంట్లోనే ఉండిపోవచ్చుగదా' అని. కానీ ఇంత బతుకూ బతికి అల్లుడి దగ్గర ఉండ

లేదు. చాలా రాత్రి వరకు లేచి ఉండటంతో నిద్ర గాఢంగా పట్టింది. అప్పుడే నిద్రలేచాడు కాబోలు 'హలో డాల్ఫింగ్! కాఫీ' అంటూ అరుస్తున్నాడు పెద్దకొడుకు సాంబరాజు. అతను వెనక్కి తిరిగి ఇంట్లోకి చూశాడు ఎప్పటిలానే కోడలు కనికరించి కానీ కాఫీ నీళ్ళు పనిమనిషి చేత పంపిస్తుందేమోనని, ఊహా! లేదు.

తను ఈ రోజుగా బొంబాయి వెళ్ళాల్సింది. మరో రెండు గంటల్లో బయలుదేరాలి కాబోలు. రాత్రి నిన్న కొడుకు కోడలు సంభాషణ చెవిలో గింగిర్లు తిరుగుతోంది. నాగేశ్వరం మరోసారి వెనక్కి తిరిగి చూశాడు. లాభంలేదు. అలా బయటకు వెళ్ళి హోటల్లో అయినా తాగాలిపిస్తుంది ఒక్కొక్కప్పుడు. కానీ తన దగ్గరే మాత్రం డబ్బు ఉండటానికి కూడా వీల్లేదు ఆ ఇంట్లో. తన పెద్ద కొడుకు వాడి చిన్న కొడుక్కి చిల్లర ఖర్చులకిచ్చే చిల్లర డబ్బులు

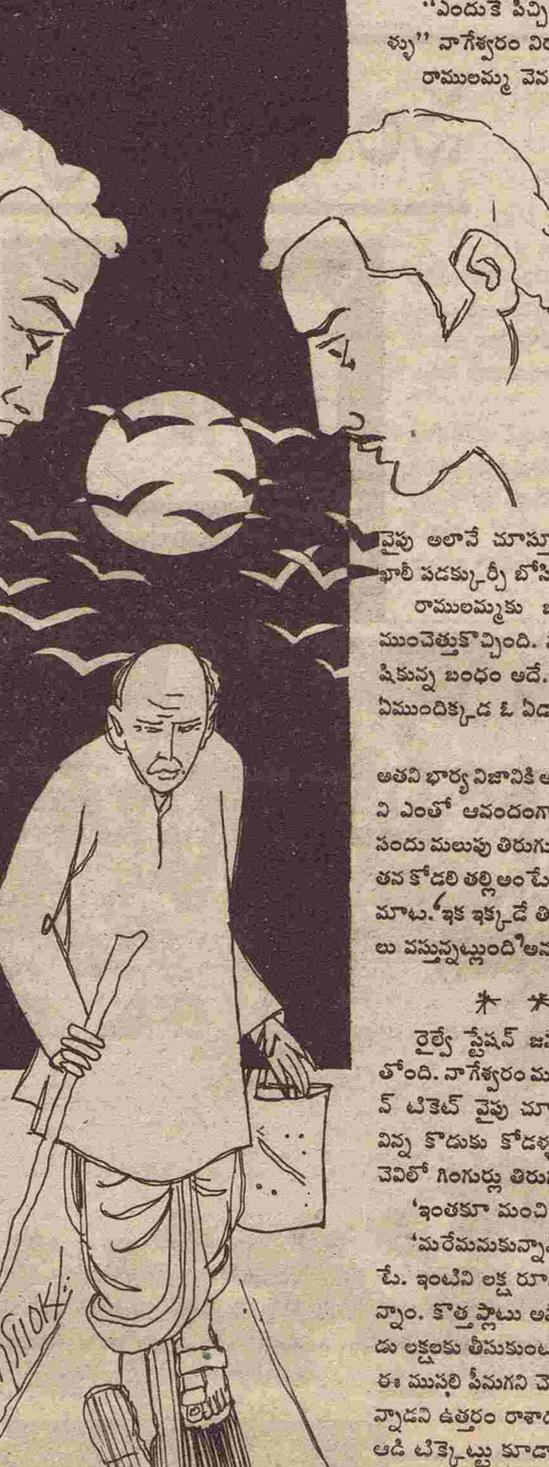
బట్టల్ని సంచితం పర్తింది. కళ్ళుద్దాలు శుభ్రం చేసి ముఖానికి పెట్టింది. మరి అరిగిపోయిన పాత చెప్పులు ముందుంచింది. చేతి కర్ర అందించింది. తనకోసం తెచ్చుకున్న పాగాకు కాగితంలో చుట్టి అతనిసంచితం పెట్టింది. ఇంతలో సాంబరాజు రిక్తా తీసుకుని వచ్చాడు. 'నాన్నా! త్వరగా ట్రెయిన్ టైమ్ అవుతోంది. ఇంతకూ రిజర్వేషన్ టికెట్ భద్రంగా ఉందా? తమ్ముడ్ని అడిగినట్లు చెప్పు' నాగేశ్వరం రిక్తాలో కూర్చున్నాడు.

రిక్తా కదిలింది. సాంబరాజు ఆతని భార్యతోనే వెళ్ళిపోయారు. పనిమనిషి రావులమ్మ ఏదో గుర్తుకు వచ్చినదానిలా పరిగెత్తుకుంటూ వెళ్ళి రిక్తా ఆఫీ 'అయ్యగారూ! మరోలా అనుకోకండి. ఈ డబ్బు మీ దగ్గరుంచండి. అంత దూరం వెళ్ళున్నారు చేతిలో కాస్త డబ్బు ఎక్కువగా ఉండాలి' ఆమె గొంతులో బలీయమైన మానవత్వం (?)

'ఎందుకే పిచ్చిదానా వద్దు వెళ్ళు, వెళ్ళు' నాగేశ్వరం నిరాకరించాడు. రాములమ్మ వెనక్కి వచ్చి ఆ సరండా

టంలో ఉన్న అనమానం మరకొంటుండదని అదీగాక అలావుంటే కొడుకుల్ని లోకం దుమ్మెత్తిపోస్తుందని ఆలోచించి చిత్కరించుకున్నా, చిదరించుకున్నా అదే వాకిలిలో పడుండటానికి(?) అలవాటు పడ్డాడు నాగేశ్వరం. అదీగాక ఆ ఇంటితో అతనికున్న సంబంధం కూడా అలాంటిదే. తనకున్న ఒకే ఒక ఇల్లు. తన తండ్రి తనకు వారసత్వంగా మిగిల్చి పోయిన ఇల్లు తన ప్రాణేశ్వరి జీవిత భాగస్వామి బతికివచ్చాళ్ళు బతికి చివరకు కళ్ళు మూసింది ఆ ఇంట్లోనే. అందుకే తనూ అక్కడే కళ్ళుముయ్యాలని కోరిక! కానీ ఈ చరమదశలో తనకు ప్రశాంతంగా కళ్ళు మూసే అదృష్టం రాసిపెట్టి లేదేమో! నాగేశ్వరం మనసులో ఓ మూల సన్నగా ఈ మధ్య ఈ ఆలోచన బయలుదేరింది.

ఉన్నట్లుండి నాగేశ్వరం మంచం మీంచి పైకి లేచాడు. ఆ వేళప్పుడు అతనికెండుకో తన ఫోటో అల్పవే చూడాలనిపించింది. అల్పవేలో షేర్ పక్కకి తిప్పాడు. తను పెళ్ళికి తీయించుకున్న ఫోటో! అప్పుడప్పుడూ సహజంగా భార్య వియోగాన్ని తలచుకుని బాధపడుతుంటాడు నాగేశ్వరం. కానీ ఇప్పుడెందుకో భార్య లేకుండా పోవడమే నుంచినపిస్తోంది. ఎందుకంటే కొడుకులు ఇద్దరినీ పంపించి ఇద్దరినీ దూరం చేసుండేవారేమో! చనిపోయిందన్న తీ



వైపు అలానే చూస్తూ నిలబడిపోయింది. ఖాళీ పడక్కుర్చీ బోసిపోయిన వరండా! రాములమ్మకు ఒక్కసారిగా ఏడుపు ముంచెత్తుకోచ్చింది. సాటి మనిషితో మనిషి కన్ను బంధం అదే. అదే కనుక లేకపోతే ఏముందిక్కడ ఓ ఏదాని ఓ అడవితప్ప!

సాంబరాజు, అతని భార్య విజానికీ అతని పేదా విరగడైంది ఏ ఎంతో ఆనందంగా ఉన్నారు. రిక్తా ఆ సందు మలుపు తిరుగుతుండగా ఎదురైంది తన కోడలి తల్లి అంటే తన వియ్యపురాలన్న మాట. ఇక ఇక్కడే తిన్నవేయడానికి కాబోలు వస్తున్నట్లుంది! అనుకున్నాడు అతను.

* * *

రైల్వే స్టేషన్ జనంతో కిటికీలలాడుతోంది. నాగేశ్వరం మరలా ఓసారి రిజర్వేషన్ టికెట్ వైపు చూసుకున్నాడు. రాత్రి నిన్న కొడుకు కోడళ్ళ సంభాషణ ఇంకా చెవిలో గింగిర్లు తిరుగుతూనే ఉంది.

'ఇంతకూ మంచి ప్లానే వేశారు.' 'మరేమనుకున్నావోయ్ సాంబరాజంటే. ఇంటిని లక్ష రూపాయలకు అమ్మేస్తున్నాం. కొత్త ప్లాటు అపార్ట్ మెంట్స్ లో రెండు లక్షలకు తీసుకుంటున్నాం. అడ్డెండుకు ఈ ముసలి పేనుగని చెప్పి తమ్ముడు రమ్మ వ్యాడని ఉత్తరం రాశాడని ఓ చిన్న అబద్ధం ఆడి టిక్కెట్టు కూడా కొనిచ్చి బంపంతా